

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра теорії та методики фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ Н.І. Василькова

28 серпня 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРАЄЗНАВЧИЙ ТА РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ

Ступінь бакалавра

Галузь знань: 01 Освіта

Код та найменування спеціальності: 014 Середня освіта

Предметна спеціалізація: 014.11 Середня освіта (Фізична культура)

Освітня програма: Середня освіта: Фізична культура та Захист Вітчизни

Факультет фізичної культури та спорту

2017 – 2018 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Краєзнавчий та рекреаційний туризм» для студентів освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура), освітня програма Середня освіта: Фізична культура та Захист Вітчизни.

Розробники: Тіхоміров А. І., доцент кафедри фізичної культури та спорту
_____ (Тіхоміров А.І.)

Протокол від «22» червня 2017 року № 13
Завідувач кафедри теорії та методики
фізичної культури _____ (Литвиненко О. М.)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 01 Освіта 014 Середня освіта	Варіативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання (назва)	014.11 Середня освіта (Фізична культура) Середня освіта: Фізична культура та Захист Вітчизни	<i>Рік підготовки:</i>
		Другий
Загальна кількість годин – 120		<i>Семестр</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 год. аудиторних самостійна робота студента – 80 год.	Ступінь бакалавра	4
		<i>Лекції</i>
		10 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		30 год.
		<i>Лабораторні</i>
		<i>Самостійна робота</i>
		80 год.
<i>ІНДЗ:</i>		
Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання 90 год. : 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (30% / 70%).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: професійна підготовка студентів до практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в учбових закладах середньої освіти.

Основні завдання дисципліни полягають у такому:

- дати уявлення про форми й види ТКР;
- показати роль ТКР у системі освіти;
- сформулювати уявлення про основні методи ТКР;
- дати практичні рекомендації стосовно підготовки, проведення та підбиття підсумків масових туристичних заходів, екскурсій, походів, експедицій тощо, а також методичні рекомендації щодо організації роботи шкільних краєзнавчих музеїв.

У результаті вивчення дисципліни майбутній фахівець повинен *знати*:

- місце ТКР у системі освіти, її зміст, форми, види, методи;
- напрямки ТКР;
- організаційні форми ТКР: гурток; секція; клуб;
- класифікацію видів туристичної роботи: екскурсія; похід; експедиція;
- методичні засади проведення масових туристичних заходів.

Підготовлений фахівець повинен *вміти*:

- застосовувати набуті знання в організації ТКР у педагогічній діяльності;
- розробляти й проводити оглядові та тематичні екскурсії, походи, експедиції;
- організувати роботу гуртків, секцій, клубів тощо.

Навчальна дисципліна «Краєзнавчий та рекреаційний туризм» включає наступні дидактичні одиниці:

теоретичну систему науково-практичних знань в галузі краєзнавчо-туристичної роботи, яка вивчається студентами на лекціях, практичних заняттях та самостійно;

практичний розділ, що складається з таких підрозділів:

- а) засвоєння техніки пересування по маршруту;
- б) надбання навичок суддівства зльотів та конкурсів;
- в) надбання навичок самостійної роботи з науково-методичною літературою та навчання складанню звітів з краєзнавчо-туристичної роботи;
- г) оволодіння основами методики науково-дослідницької роботи в галузі здоров'я, фізичного виховання, краєзнавчої та туристської роботи.

контрольний розділ, що визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і також включає в себе ряд підрозділів:

- а) контроль засвоєння теоретичних знань (модульні тестові та текстові контрольні роботи, контрольні практичні роботи);
- б) контроль засвоєння організації та проведення краєзнавчо-туристичної роботи;
- в) контроль рівня та динаміки фізичної підготовленості студентів, які займаються краєзнавчо-туристичною роботою;
- г) контроль навичок похідного життя в поході

Всі розділи програми є взаємообумовленими та взаємозв'язаними спільною метою надання студентам необхідного обсягу професійних знань, вмінь та навичок.

При викладанні курсу **лекцій** студентам надають теоретичні знання з літературних та наукових джерел стосовно зародження і розвитку організації туристично-краєзнавчої роботи. Тому студенти з лекційного курсу повинні *знати*: історичні відомості зародження туризму, напрямки його розвитку і формування як пошукової виховної дисципліни. На лекціях надаються теоретичні знання і методи організації краєзнавчо-туристичної роботи, а також методи наукових навичок.

На практичних заняттях студенти вивчають основи загальної техніки туристичної підготовки, оволодівають методикою підготовки до організації краєзнавчо-туристичної пошукової роботи за вибраною метою походу.

Самостійна робота: надає студентам можливість творчого, пошукового підходу до вивчення теоретичних джерел з організації краєзнавчо-туристичної роботи, фізичних вправ, також поглибленню знань методики проведення досліджень.

Об'єктом дисципліни є краєзнавчо-туристична робота як вид діяльності та як засіб фізичного розвитку та виховання.

Предметом дисципліни є теоретичні основи краєзнавчо-туристичної роботи, методики її проведення, правила змагань та їх організація та суддівства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні *знати*:

- місце та значення організації краєзнавчо-туристичної роботи у системі фізичного виховання України;
- історію розвитку туризму на Україні;
- організацію та зміст організації краєзнавчо-туристичної роботи у загальноосвітніх та спортивних навчальних закладах, дитячих оздоровчих таборі;

вміти:

- технічно вірно виконувати всі вивчені туристичні вправи, показуючи при цьому результати, що відповідають програмним контрольним нормативам;
- проведення секційних занять з організації краєзнавчо-туристичної роботи у секціях загальноосвітніх навчальних закладів та дитячому оздоровчому таборі;
- організувати та провести заняття з організації краєзнавчо-туристичної роботи у загальноосвітньому навчальному закладі та оздоровчому таборі.

Оволодіти такими компетентностями:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Здатність діяти етично, соціально відповідально та свідомо.

ЗК 2. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 4. Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до самовдосконалення та саморозвитку.

ЗК 9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації на основі креативності.

ЗК 11. Здатність учитися; володіти високою мотивацією до підвищення свого культурного і професійного рівня.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК 2. Здатність використовувати під час навчання та виконання професійних завдань базові знання з теорії і методики фізичного виховання та спортивної підготовки.

ФК 5. Здатність до володіння педагогічними, медико-біологічними, інформаційними технологіями для формування здорового способу життя, розвитку рухових умінь і навичок, розвитку фізичних (рухових) якостей у представників різних груп населення і самостійної розробки методик і технологій для інтегрального гармонійного розвитку людини

ФК 7. Здатність оволодівати базовими і новими видами фізкультурної діяльності

ФК 8. Здатність вести документацію, що забезпечує процес навчання з фізичної культури в середніх загальноосвітніх навчальних закладах

ФК 9. Здатність здійснювати профілактику травматизму, забезпечувати охорону життя і здоров'я дітей

ФК 10. Здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми шкільного віку та учнями в загальноосвітніх установах, освітніх закладах середньої та професійної освіти, позакласну спортивно-масову роботу з учнями.

ФК 11. Здатність самостійно проводити заняття з в шкільній секції спортивного напрямку, здійснювати профілактику травматизму.

ФК 13. Здатність оцінювати фізичні здібності і функціональний стан учнів, адекватно вибирати засоби і методи рухової діяльності для корекції стану учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

ФК 15. Здатність до організаційної роботи у сфері фізкультурно-оздоровчої роботи у навчальних закладах, позашкільних закладах учнівської молоді (зі спортивного туризму й орієнтування), літніх дитячих оздоровчих таборів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1.

Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності

Тема 1. Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності

Тема 2. Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи

Тема 3. Вікові особливості учнів і туристично-краєзнавча робота

Тема 4. Педагогічні та психологічні аспекти дитячо-юнацького туризму.

Тема 5. Планування й облік роботи гуртків

Кредит 2. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи

Тема 1. Навчальна стежка

- Тема 2. Організація шкільного краєзнавчого музею
 Тема 3. Місце екскурсій в організації туристично-краєзнавчої роботи
 Тема 4. Експедиція як форма туристично-краєзнавчої роботи
 Тема 5. Похід як форма туристично-краєзнавчої роботи
 Тема 6. Організація масових туристичних заходів
 Тема 7. Застосування ігрових прийомів у туристично-краєзнавчій роботі

Кредит 3. Туризм як галузь рекреації.

- Тема 1. Загальне уявлення про рекреацію.
 Тема 2. Особливості рекреаційної діяльності.
 Тема 3. Рекреаційна система. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.
 Тема 4. Туризм як специфічна форма міжнародної торгівлі послугами.
 Тема 5. Туризм і регіональний розвиток.

Кредит 4. Рекреаційні ресурси України.

- Тема 1. Природно-ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення.
 Тема 2. Територіальна структура рекреаційного комплексу України.
 Тема 3. Курортна система України.
 Тема 4. Рекреаційна система Миколаївської області.
 Тема 5. Історико-архітектурне середовище людини і рекреація.
 Тема 6. Проблемно-методичні питання визначення величини рекреаційних навантажень на ландшафтні комплекси природно-заповідних рекреаційних територій.
 Тема 7. Природний рекреаційний потенціал і його визначення на прикладі Карпатського регіону.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с/р
Кредит 1.						
Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності						
Тема 1. Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності.	6	2				4
Тема 2. Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи.	6		2			4
Тема 3. Вікові особливості учнів і туристично-краєзнавча робота.	6					6
Тема 4. Педагогічні та психологічні аспекти дитячо-юнацького туризму.	6	2				4

Тема 5. Планування й облік роботи гуртків.	6		2			4
Всього за 1 кредит	30	4	4			22
<i>Кредит 2. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи</i>						
Тема 1. Навчальна стежка.	4		2			2
Тема 2. Організація шкільного краєзнавчого музею.	4		2			2
Тема 3. Місце екскурсій в організації туристично-краєзнавчої роботи.	4		2			2
Тема 4. Експедиція як форма туристично-краєзнавчої роботи.	4		2			2
Тема 5. Похід як форма туристично-краєзнавчої роботи.	6	2	2			2
Тема 6. Організація масових туристичних заходів.	4		2			2
Тема 7. Застосування ігрових прийомів у туристично-краєзнавчій роботі.	4		2			2
Всього за 2 кредит	30	2	14			14
<i>Кредит 3. Туризм як галузь рекреації.</i>						
Тема 1. Загальне уявлення про рекреацію.	6	2				4
Тема 2. Особливості рекреаційної діяльності.	6		2			4
Тема 3. Рекреаційна система. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.	6		2			4
Тема 4. Туризм як специфічна форма міжнародної торгівлі послугами.	6					6
Тема 5. Туризм і регіональний розвиток.	6					6
Всього за 3 кредит	30	2	4			24
<i>Кредит 4. Рекреаційні ресурси України.</i>						
Тема 1. Природно-ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення.	4	2				2
Тема 2. Територіальна структура рекреаційного комплексу України.	4		2			2
Тема 3. Курортна система України.	4		2			2
Тема 4. Рекреаційна система Миколаївської області.	5					5
Тема 5. Історико-архітектурне середовище людини і рекреація.	4		2			2
Тема 6. Проблемно-методичні питання визначення величини рекреаційних навантажень на ландшафтні комплекси природно-заповідних рекреаційних територій.	4		2			2
Тема 7. Природний рекреаційний потенціал і його визначення на прикладі Карпатського регіону.	5					5
Всього за 4 кредит	30	2	8			20
Всього	120	10	30			80

5. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності		
1.	Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності.	2
2.	Педагогічні та психологічні аспекти дитячо-юнацького туризму.	2
Кредит 2. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи.		
1.	Похід як форма туристично-краєзнавчої роботи.	2
Кредит 3. Туризм як галузь рекреації.		
1.	Загальне уявлення про рекреацію.	2
Кредит 4. Рекреаційні ресурси України.		
1.	Природно-ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення.	2
Всього:		10

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1.		
Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності		
1.	Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи.	2
2.	Планування й облік роботи гуртків.	2
Кредит 2. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи		
1.	Навчальна стежка.	2
2.	Організація шкільного краєзнавчого музею.	2
3.	Місце екскурсій в організації туристично-краєзнавчої роботи.	2
4.	Експедиція як форма туристично-краєзнавчої роботи.	2
5.	Похід як форма туристично-краєзнавчої роботи.	2
6.	Організація масових туристичних заходів.	2
7.	Застосування ігрових прийомів у туристично-краєзнавчій роботі.	2
Кредит 3. Туризм як галузь рекреації.		
1.	Особливості рекреаційної діяльності.	2
2.	Рекреаційна система. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.	2
Кредит 4. Рекреаційні ресурси України.		
1.	Територіальна структура рекреаційного комплексу України.	2
2.	Курортна система України.	2
3.	Рекреаційна система Карпатського регіону.	2
4.	Історико-архітектурне середовище людини і рекреація.	2
Всього:		30

7. Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1.</i>		
<i>Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності</i>		
1.	Туристично-краєзнавча робота як форма навчально-виховної діяльності.	4
2.	Форми, принципи і методи туристично-краєзнавчої роботи.	4
3.	Вікові особливості учнів і туристично-краєзнавча робота.	6
4.	Педагогічні та психологічні аспекти дитячо-юнацького туризму.	4
5.	Планування й облік роботи гуртків.	4
<i>Кредит 2. Основні форми туристично-краєзнавчої роботи</i>		
1.	Навчальна стежка.	2
2.	Організація шкільного краєзнавчого музею.	2
3.	Місце екскурсій в організації туристично-краєзнавчої роботи.	2
4.	Експедиція як форма туристично-краєзнавчої роботи.	2
5.	Похід як форма туристично-краєзнавчої роботи.	2
6.	Організація масових туристичних заходів.	2
7.	Застосування ігрових прийомів у туристично-краєзнавчій роботі.	2
<i>Кредит 3. Туризм як галузь рекреації.</i>		
1.	Загальне уявлення про рекреацію.	4
2.	Особливості рекреаційної діяльності.	4
3.	Рекреаційна система. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.	4
4.	Туризм як специфічна форма міжнародної торгівлі послугами.	6
5.	Туризм і регіональний розвиток.	6
<i>Кредит 4. Рекреаційні ресурси України.</i>		
1.	Природно-ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення.	4
2.	Територіальна структура рекреаційного комплексу України.	4
3.	Курортна система України.	4
4.	Рекреаційна система Миколаївської області.	5
5.	Історико-архітектурне середовище людини і рекреація.	4
6.	Проблемно-методичні питання визначення величини рекреаційних навантажень на ландшафтні комплекси природно-заповідних рекреаційних територій.	4
7.	Природний рекреаційний потенціал і його визначення на прикладі Карпатського регіону.	5
Всього:		80

8. Методи навчання

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, бесіда);
- метод проблемного викладу матеріалу;
- наочні (презентація, ілюстрація);
- індуктивно-дедуктивний;
- метод стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи усного, письмового, тестового контролю та самоконтролю.

9. Методи контролю

Навчальна дисципліна «Краєзнавчий та рекреаційний туризм» включає **контрольний** розділ, що визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів:

- а) контроль засвоєння теоретичних знань;
- б) контроль рівня та динаміки фізичної підготовленості студентів;
- в) контроль засвоєння професійних навичок;

Оцінка рівня теоретичних знань здійснюється за допомогою:

а) модульних контрольних робіт, які поєднують тестові та текстові завдання, що базуються на засвоєному навчальному матеріалі модуля, включаючи матеріал, винесений на самостійне опрацювання;

Оцінка за вірну відповідь на тестове запитання – 2 бали.

Відповідь на текстове запитання, в залежності від обсягу та змістовності, оцінюється від 1 до 8 балів;

Оцінка рівня та динаміки фізичної підготовленості студентів здійснюється за допомогою:

а) *практичного виконання студентами цілісної краєзнавчої екскурсії на конкурсних засадах*, згідно з правилами організації.

Враховується *результат*, показаний студентом, при виконанні даної теми. Діапазон оцінки за показаний результат розпочинається з 1 балу. В 1-4 бали оцінюється результат, який відповідає низькому рівню організаційно-практичної підготовленості, достатній рівень підготовленості оцінюється в 5-7 балів, високий - в 8 - 10 балів і вище.

При виконанні окремих завдань на результат припускається одночасне оцінювання також і організації виконання. В залежності від ступеня оволодіння організаційними навичками, діапазон оцінки може бути від 1 до 10 балів.

Оцінка рівня засвоєння професійних навичок здійснюється за допомогою:

а) підготовки планів-конспектів окремих частин уроку, «Організація краєзнавчо-туристичної роботи» уроку в цілому, навчально-тренувального заняття для школярів різних вікових груп і практичного проведення уроку чи тренування, або його складових частин;

б) аналізу проведення студентом уроку «Методика краєзнавчого та рекреаційного туризму» для учнів ЗОШ, навчально-тренувального заняття для учнів ДЮСШ, або ж їх складових частин;

в) доповнень та зауважень під час аналізу навчальної практики.

Максимальна оцінка за проведення навчальної практики – 10 балів; максимальна оцінка за аналіз навчальної практики – 5 балів; слухне доповнення або зауваження під час аналізу оцінюється від 1 до 3 балів.

Додаткові бали студент може отримати:

а) за науково-дослідну роботу: підготовку реферату, доповіді на засіданні гуртка або студентській конференції, наукової статті – від 5 до 20 балів;

б) за суддівство змагань – до 5 балів за одне суддівство;

в) за кращий серед одногрупників результат студент отримує додатково 5 балів, за другий за рейтингом результат – 3 бали і за третій результат – 1 бал, але при умові, якщо показані результати перевищують запланований максимальний результат (більше ніж результат, оцінений в 10 балів);

Максимальна оцінка за один кредит складає 100 балів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Кредит № 1					Кредит № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	200
20	20	20	20	20	14	14	14	14	14	14	16	

Поточне тестування та самостійна робота												Сума
Кредит № 3					Кредит № 4							
T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	200
20	20	20	20	20	14	14	14	14	14	14	16	

T1, T2 ... T9 – теми кредитів

Критерії оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89 (дуже добре)	4 (добре)	4/добре/зараховано
C	65-79 (добре)		
D	55-64 (задовільно)	3 (задовільно)	3/задов./зараховано
E	50-54 (достатньо)		
FX	35-49 (незадовільно)	2 (незадовільно)	не зараховано

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни.
2. Методичні рекомендації для самостійної та індивідуальної роботи студентів:

- «Методика організації краєзнавчо-туристичної роботи»;
  - Реферат «Історичні пам'ятки міста»;
  - Реферат «Пам'ятки архітектури Миколаївщини»
  - Реферат «Історія міста»;
  - «Складання історичного кросворду знаменитих людей рідного краю»;
  - Реферат «Організація краєзнавчо-туристичного походу вихідного дня». 4.
- Навчальні відеофільми:
- «Краєзнавчі куточки Миколаївської області».
  - «Гранітно-степове Побужжя»;
  - «Асканія-Нова»;

Розроблено робочу програму навчальної дисципліни; теми письмових реферативних робіт; питання до заліку; тематика, питання і види самостійної роботи студентів; теми семінарських та практичних занять зі списком додаткової літератури, тестові завдання, презентації.

12. Рекомендована література

Базова

1. Закон України від 15 вересня 1995 року №324 / 95 – ВР «Про туризм»
2. Ахмадулін. Ф.А. «Організація та проведення туристичних змагань школярів». 1983р.
3. Гонопольський В.И. «Уроки туризму»: посібник для вчителів» МО; 1998р.
4. Моргунов Б.Л. «Туризм: учбовий посібник для студентів педагогічних Інститутів». – М., Просвещение 1978 р.
5. Алешин В.М., Серебрянський А.В. «Туристична топографія». – М. 1985.
6. Алешин В.М., Серебрянский А.В. Туристская топография.–М, 1985.
7. Бардин А. Азбука туризма.– М., 1985.
8. Берлянт А.М. Карта рассказывает.– М., 1978,
9. Забалій М.Д., Петровський В.С. Пішохідний і лижний туризм,– К., 1984.
10. Иванов А.А. Начальная подготовка ориентировщика.– М., 1985
11. Костиця М.Ю., Обозний В.В. Шкільна краєзнавчо-туристична робота.– К., 1995
12. Кодыш Э. Соревнования туристов М., 1990
13. Пимкин А Школа виживання Електронний підручник сайт eхеbook.com
- 14.Серба Т. Ситуаційні задачі як метод навчання та контролю знань у гуртках спортивного туризму.– Тернопіль, 2000
15. Спутник туриста.– К.: Здоров'я, 1983.
16. Усов А. Орієнтування в подорожі. Краєзнавство. Географія. Туризм № 36, 2005

Допоміжна

1. Правила змагань з спортивного туризму
2. Правила проведення туристських подорожей з учнівською та студентською молоддю України
3. Міська бібліотека ім. М.Кропивницького

4. Алексеев С. С., Рубель Р. Б. Размышления о туризме. Свердловск, Средне-Уральское книжное изд-во, 1974.
5. Бодалев А.А, Формирование понятия о другом человеке как личности. Л., Изд. ЛГУ, 1970.
6. Шибутани Т. Социальная психология.– М., «Прогресс», 1969.
7. Добрович А.Б. Общение: наука и искусство.– М., «Знание», 1978.
8. Карнеги Д. Как приобретать друзей и оказывать влияние на людей. «ЭКО», 1978, . 4-6; 1979, . 1-3.
9. Ковалев А.Г. Коллектив и социально-психологические проблемы руководства. М., Политиздат, 1975.
10. Коломинский Я.Л. Человек среди людей. Изд. 2-е. М., «Молодая гвардия», 1973.
11. Кон И. С. Социология личности. М., Политиздат, 1967; Открытие «Я».– М., Политиздат, 1978.
12. Кузьмин Е.С., Волков. И.П., Емельянов Ю.Н. Руководитель и коллектив. Л., Лениздат, 1974.
13. Социальная психология личности. Л., «Знание», 1974.
14. Общая психология. Под ред. А. В. Петровского.– М., «Просвещение», 1976.
15. Социальная психология. Под общ. ред. Г.П. Предвечного и Ю.А. Шерковина.– М, Политиздат, 1975.
16. Парыгин Б.Д. Основы социально-психологической теории. М., «Мысль», 1971; Научно-техническая революция и личность. М., Политиздат, 1978.
17. Штюрмер Ю.А. Опасности в туризме мнимые и действительные,– М., «Физкультура и спорт», 1972.

13. Інформаційні ресурси

1. Сайт кафедри фізичної культури та спорту МНУ ім. В.О.Сухомлинського.
2. <http://www.uaf.org.ua/>
3. <http://iaaf.org/>
4. <http://www.european-athletics.org/>
5. http://tourlib.net/books_ukr/petranivsky4.htm
6. <https://uk.wikipedia.org>
7. http://pidruchniki.com/14170120/kulturologiya/vid_avtora
8. <http://nsku.org.ua/>
9. <http://korolenko.kharkov.com/kray/kray0.html>
10. <http://www.lnu.edu.ua>